

Historische Kring Maarssen

Maarssen
Breedstraat

20e Jaargang no. 1, juni 1993

CAFE-RESTAURANT

„GEESBERGE”
aan de Vecht

MAARSSSEN

voor al
uw bruiloften en partijen

Michel en Cokky Heinsius
Zandpad 23 - Maarssen
Telefoon: 03465-61 435

AANNEMERSBEDRIJF

BRINKHOF

- * Nieuwbouw
- * Verbouw
- * Onderhoud
- * Renovatie

Machinekade 6
MAARSSSEN
Tel.: 03465-6 14 56

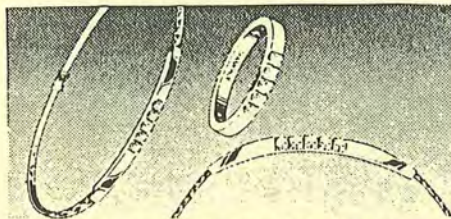

**GEURTSSEN-
KOETSVELD**

- * assurantiën
- * financieringen
- * hypotheeken
- * leasen
- * pensioenen

Raadhuistraat 15
3603 AV Maarssen
Tel.: 03465-61680/67757

**DE MOOISTE SIERADEN
DRAGEN EEN DIAMANT
DIAMONDE 'MEMOIRE'**

Een 14 krt. gouden Diamonde "Memoire" sieraad is uniek.

Er zijn ringen met bijpassende armband en collier. Elk sieraad heeft de mogelijkheid diamanten te laten zetten.

- Kijk in onze etalage
- Vraag de gratis folder

DIAMONDE
SIERADEN MET DIAMANT

juwelier BERK

Kaatsbaan 28 - 3601 EC Maarssen
Tel. 03465 - 61806

HISTORISCHE KRING MAARSSSEN

Opgericht 11 september 1972, opgenomen in het verenigingenregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Utrecht en Omstreken onder nummer V. 476918.

Bestuur: J.H. Sagel, voorzitter, Mevr. I.G.M. van Veggel-Teijink, secretaris, Postbus 90, 3600 AB Maarssen, tel.: 03465-67028, Mevr. G.M. Willekes-van Putten, penningmeester, giro 2907376, H. Blaauw, Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman, B. de Ruiter, Drs. W. Smits, N. van Tricht en A. de Zwart.

Lid van verdienste: Mevr. J.G. Zwijns-Brink (20-02-84).

Redactie: Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman, R.H.C. van Maanen, Drs. W. Smits en Drs. J.W. Verhoef.

Redactie-adres: Emmaweg 17, 3603 AK Maarssen, tel.: 03465-71575.

Ledenadministratie: Mevr. G.M. Willekes-van Putten, Bloemstede 51, 3608 TH Maarssen, tel.: 03465-73173.

Werkgroep archeologie: H. Blaauw, Bloemstede 193, 3607 TB Maarssen, tel.: 03465-62425.

Verkoop losse nummers: B. de Ruiter, Nic. Maesstraat 6, 3601 DR Maarssen, tel.: 03465-63599.

20e Jaargang no. 1, juni 1993

Verschijnt 4 x per jaar

KRINGNIEUWS

Schenking

Onlangs heeft de Historische Kring Maarssen een diaserie gekregen, die bestaat uit 264 dia's van Maarssen e.o., gemaakt in de periode 1970-1989. Het bestuur is erg blij met deze schenking, want deze serie bevat een stukje recente geschiedenis van Maarssen en laat zien, dat - hoe kort nog geleden - er al weer het een en ander veranderd is, soms ten goede, soms ten kwade. U zult ongetwijfeld meer horen over deze diaserie, hetzij op onze ledenavond, hetzij in het periodiek. Dank aan de schenker.

Jaarvergadering 1993

Op donderdag 11 februari 1993 vond de jaarlijkse algemene ledenvergadering plaats. De belangrijkste punten waren:

- de notulen van de jaarvergadering 1992 en het jaarverslag werden goedgekeurd;
- het financieel verslag 1992 en de begroting 1993 werden eveneens goedgekeurd;
- de contributie voor 1993 blijft f 17,50;
- de bestuursleden de heren Blaauw en De Ruiter, en de secretaris, mevr. Van Veggel werden herbenoemd.

Bibliotheek

De bibliotheek van de Historische Kring Maarssen is geopend op iedere maandagavond, die samenvalt met de raadsvergadering, van 20.00-21.00 uur. De bibliotheek bevindt zich in Goudestein. De data van die avonden zijn: 24 mei, 28 juni en 13 september 1993. De bibliotheek wordt beheerd door de bibliotheekcommissie, die bestaat uit mevr. Broeksma (tel.: 60984), de heer Noltes (tel.: 61543), mevr. De Ruiter (tel.: 63599) en mevr. Schieveen (tel.: 73929). Voor nadere informatie kunt u zich tot hen wenden.

Jaarmarkt 5 juni

Op zaterdag 5 juni a.s. wordt de traditionele Maarssense jaarmarkt weer gehouden. De Historische Kring Maarssen zal ook dit jaar weer met een eigen stand op de jaarmarkt staan. Kom een kijkje nemen! We hopen op een mooie en zonnige dag.

I. van Veggel-Teijink, secretaris

Van de redactie

1. Het overnemen van artikelen zonder toestemming van de redactie is verboden.
 2. De inhoud van de artikelen is voor verantwoording van de auteurs.
 3. U kunt de kopij voor er volgende nummer inleveren **vóór 20 juni**.
 4. Met ingang van de 20e jaargang heeft het bestuur een ander omslag gekozen. De foto op het omslag zal geregeld gewisseld worden.
 5. Tot ons genoegen hebben we van mevr. drs. R.E. van Alphen-van Ditzhuyzen toestemming gekregen om het artikel over Elsenburg uit het Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie en het Iconographisch Bureau nr. 38 (1984) over te nemen in ons Perodiek.
-

Het Huis Elsenburg aan de Vecht en zijn eigenaren (1637-1813)

In december 1983 geraakte ik in het bezit van een behangsel schilderij uit het laatste kwart van de 18e eeuw (met de afmetingen 270 x 217 cm) waarop het huis Elsenburg aan de Vecht staat afgebeeld (afb. 1). Ik werd nieuwsgierig naar de historie van deze buitenplaats en begon mij te verdiepen in de desbetreffende bronnen en literatuur. Het voorliggende artikel is het resultaat.

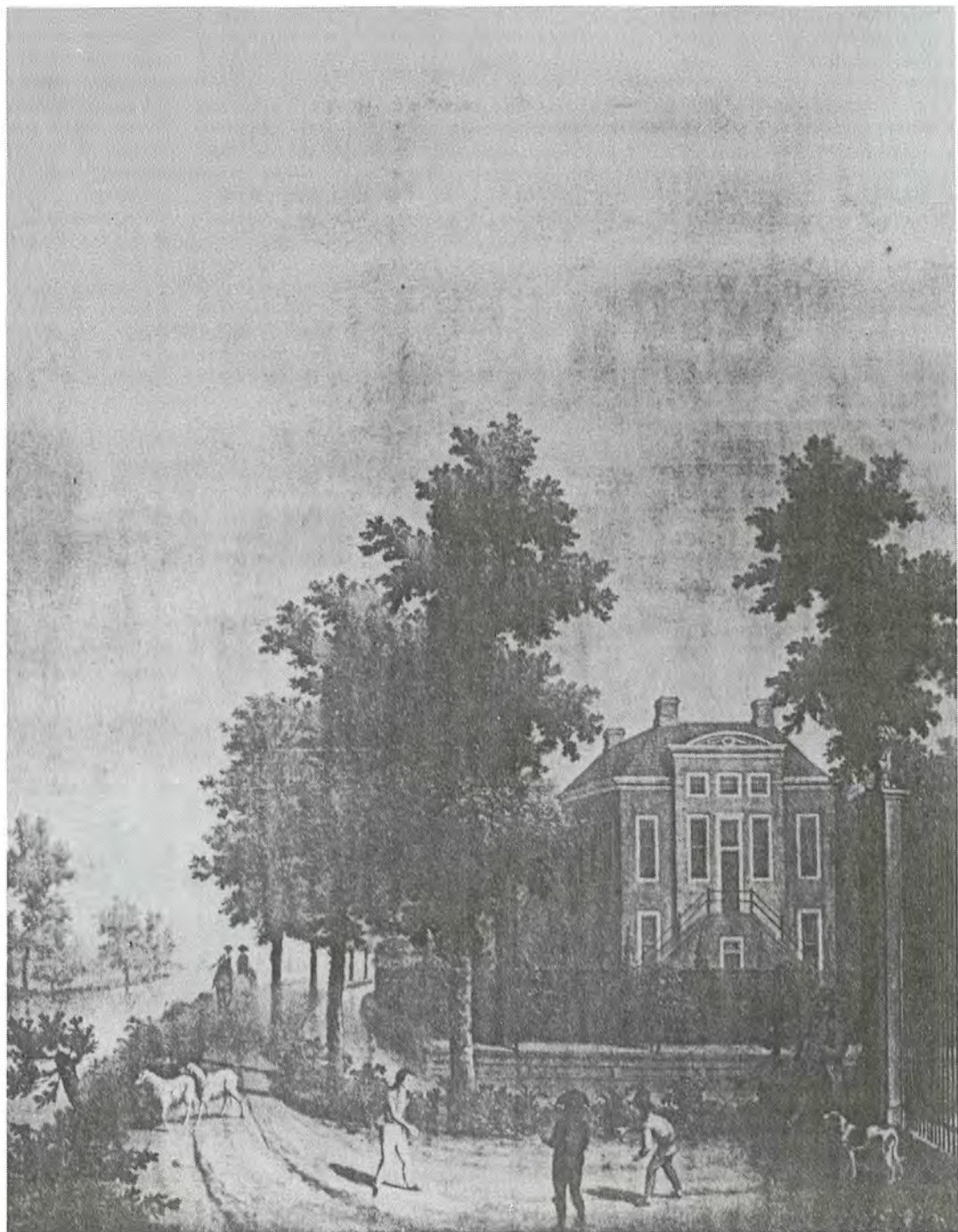
Zoveel mogelijk informatie is hierbij verzameld over de eigenaren van Elsenburg -vrijwel allen welgestelde Amsterdamse kooplieden - en hun achtergronden. Dankzij de grote hoeveelheid materiaal die zich in het zakelijk gedeelte van het archief Huydecoper in het Rijksarchief Utrecht bevindt, was het mogelijk om vanaf de bouw van Elsenburg in 1637 tot de definitieve afbraak in 1813 een volledige lijst met gegevens over koop en verkoop, koopprijzen, koopdata en eigenaren samen te stellen. Afgezien van het begin- en slothoofdstuk over bouw respectievelijk afbraak van Elsenburg, is het artikel daarom ook ingedeeld in hoofdstukken over deze eigenaren. Met name over de drie laatste eigenaren-bewoners, te weten Theodorus de Leeuw, François de Witt en diens zoon Jan de Witt, was in diverse archieven het een en ander te vinden.

HET BEGIN: DE BOUW

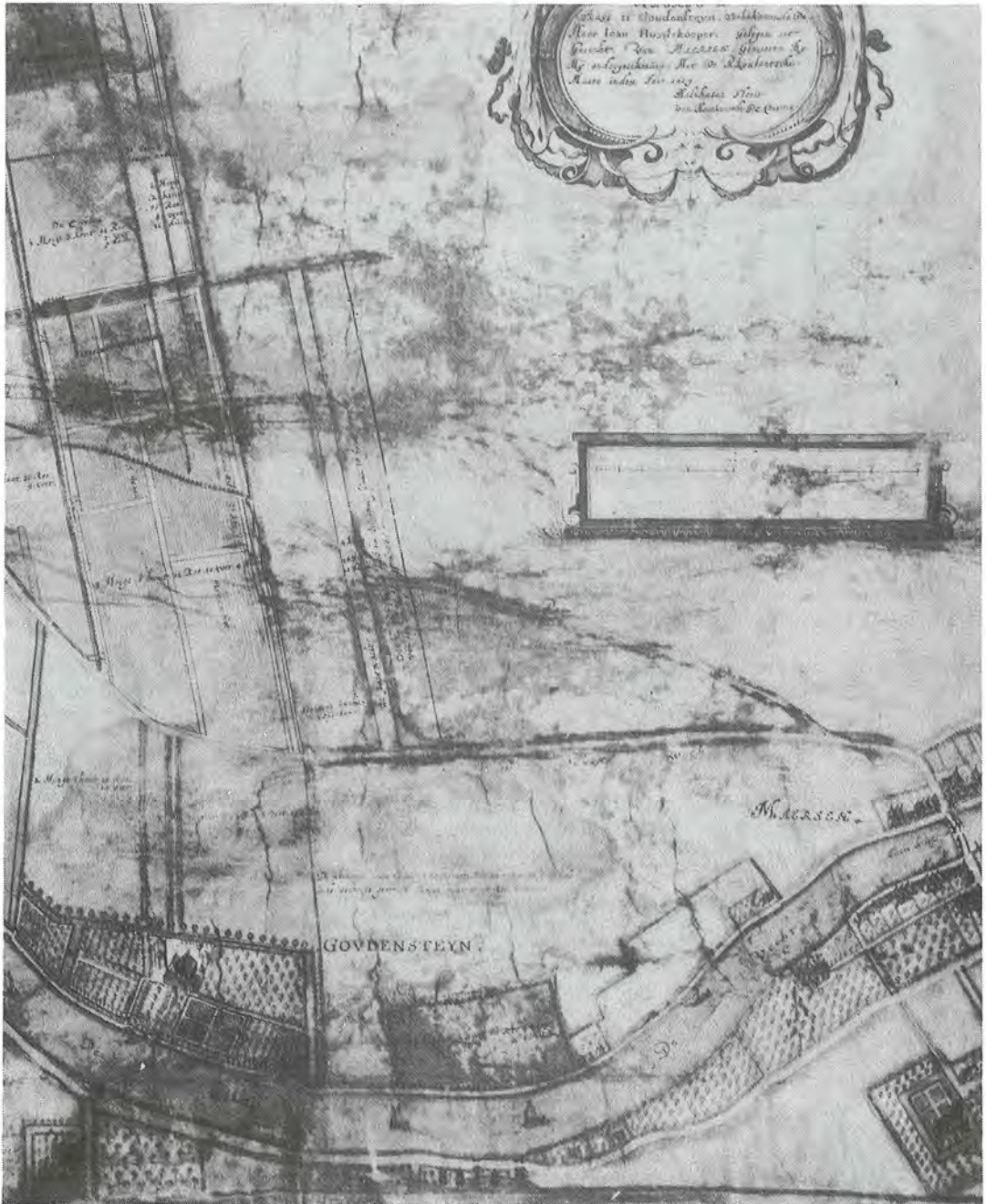
De geschiedenis van buitenplaatsen van rijke Amsterdammers aan de Vecht begint eigenlijk in 1608. In dit jaar koopt de Amsterdamse huidekoper en leerlooier Jan Jacobsz. Bal alias Huydecoper een stuk land met hofstede en steenbakkerij in Maarsseveen. Zijn zoon Joan laat hier twintig jaar later een nieuw huis bouwen, Goudesteyn genaamd. Kort daarna ontpopt deze Huydecoper zich als een soort projectontwikkelaar: hij splitst zijn landbezit op in percelen die hij als bouwterrein verkoopt of waarop hij zelf een buitenplaats laat zetten om het vervolgens te

verkopen of te verhuren. Het zijn slechts kleine percelen, juist groot genoeg voor een buitenhuis met tuin en boomgaard. Het gevolg is dat Goudesteyn binnen enkele decennia is omgeven door tal van buitenplaatsen (1). Op afbeelding 2 en 3 is deze ontwikkeling goed te zien.

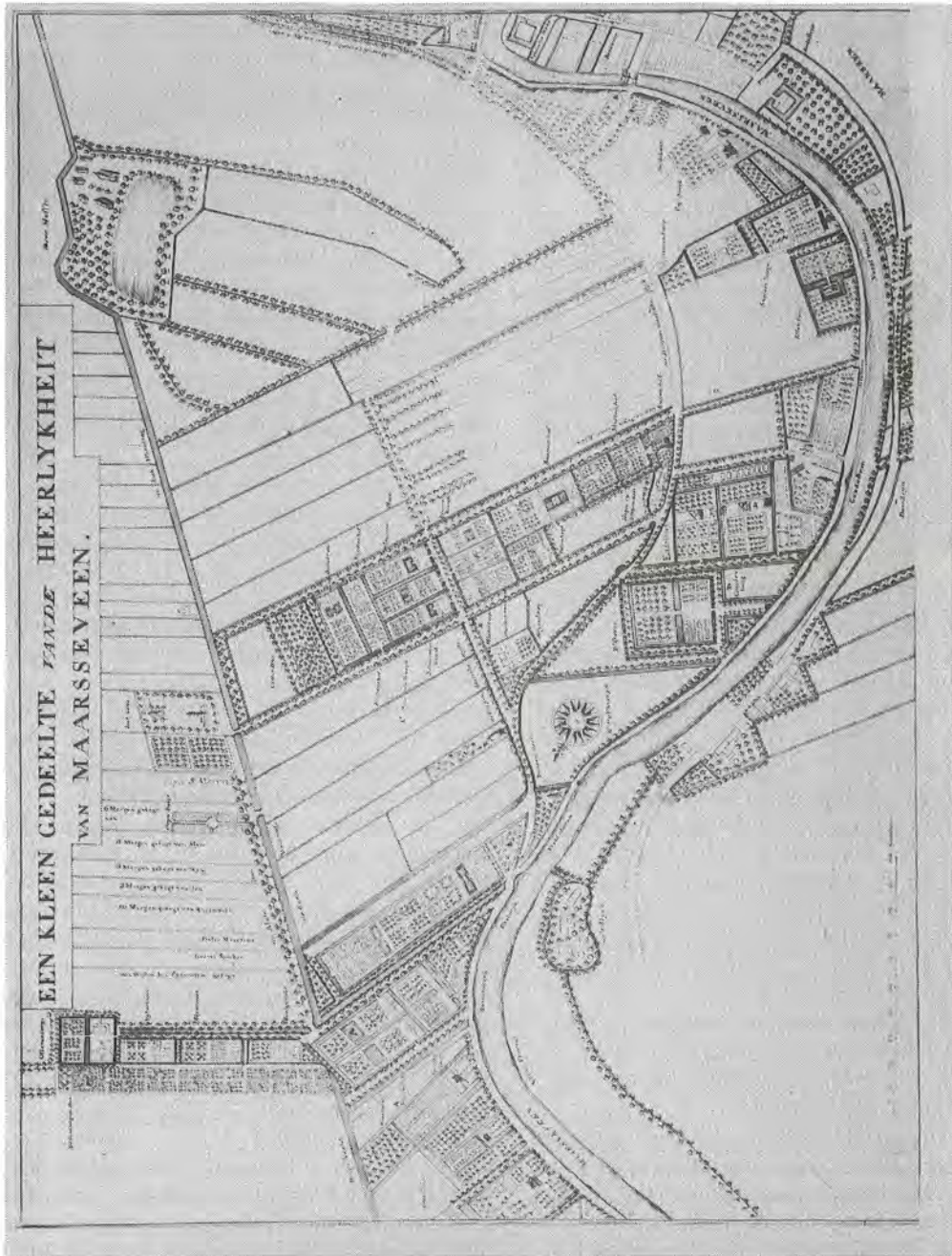
Een der eerste dergelijke kleine landhuizen is *Elsenburg* dat in 1637 op een perceel direct grenzend aan Goudesteyn wordt gebouwd naar plannen van de bekende classicistische architect Philips Vingboons (2). Het huis bestaat slechts uit één dwarsgeplaatste vleugel die vrijwel alleen aan de voorzijde

Afb. 1. De buitenplaats Elsenburg aan de Vecht bij Maarssen. Part. coll. Behangsel, olieverf op doek, 270 x 217 cm. Kring rond Jurriaan Andriessen, laatste kwart 18e eeuw.

Atb. 2. 1629: Kaart van het huis Goudesteyn met bijbehorende gronden, door de landmeter Balthasar Floris van Berckenrode.
 RAU Topog. atlas, fam. arch. Van der Muelen nr. 66. Rechts van Goudesteyn is het duidelijk afgebakende perceel 'Elsenburg' te zien, groot '1 Morge, 2 hont 66 R:de, 7 voet 8 duim' (1 morgen = 600 roede = 0,848 ha; 1 hont = 100 roede; 1 voet = 10 duim = 1/10 roede). De totale oppervlakte van Elsenburg was aanschijnlijk dus ca. 1.244 ha. Rechts tegen Elsenburg ligt inmiddels de zeer kleine buitenplaats Somerbergen.

Atb. 3. 1660: Een groot verschil met de vorige kaart! Er is in de tussentijd flink gebouwd. Elsenburg (met gracht om het huis) is gebouwd, Somerbergen is uitgebreid en Doornburg is erbij gekomen. Schuin achter Elsenburg ligt Diependaal. Het Huis ter Meer ligt geheel rechts, vlak voor de bocht in de Vecht. De 2e eigenaar van Elsenburg, Maire, heeft blijkens een kaartje uit 1690 het gehele terrein van de Vecht tot de Diependaalse dijk erbij gekocht zodat de totale oppervlakte werd 6 morgen (= 5 ha) (18e eeuwse kopie van kaart van een deel van de heerlijkheid Maarsseveen, RAU top. atlas, familiearchief Huydecoper nr. 1734).

vensters bezit. Boven het onderhuis met de dienstvertrekken is een hoofdverdieping met kap. De middenpartij van de voorgevel is hoger opgehaald en voorzien van een uitzichtterras zoals ook Goudesteyn bezat. Als een klein kasteel wordt het huis door een gracht omgeven (3).

Architect Vingboons achtte zijn schepping Elsenburg belangrijk genoeg om het elf jaar later als eerste op te nemen in zijn 'reclameboek' van eigen werken *Afbeeldels der voornaemste gebouwen uyt alle die Philips Vingboons geordineert heeft* (Amsterdam 1648). Zowel de voorgevel als de plattegrond van Elsenburg worden afgebeeld, waarbij Vingboons: schrijft 'Dit is een heel vast sterck huys, de cieraeten meest van gehouwen hartsteen . . . ; maar de toren is niet op 't huys geplaatst' (afb. 4).

DE EERSTE EIGENAAR:

JACOB BURGGRAAF 1637-1681

Naar Vingboons in zijn boek mededeelt, heeft hij Elsenburg gebouwd voor Jacob Burggraaf uit Amsterdam. De naam van het nieuwe buitengoed is waarschijnlijk ontleend aan de vele elzen die hier stonden. Niet verwonderlijk want deze berkachtige loofbomen groeien vooral aan de waterkant. Ook in de achttiende eeuw wordt nog herhaaldelijk melding gemaakt van het Elsebos in deze contreien. Naast Elsenburg verrijst niet veel later *Doomburg*, en een eindje voorbij Goudesteyn wordt *Cruydenburg* gebouwd.

Jacob Burggraaf heeft de bouwgrond waarschijnlijk zelf van Joan Huydecoper gekocht; wanneer en voor hoeveel heb ik helaas (nog?) niet kunnen vaststellen.

Deze Amsterdammer die getrouwd was met Maria van Uffelen, moet in of vlak voor 1681 overleden zijn, want op 30 juli van dit jaar verkopen de voogden Ferdinand van Collen, advocaat te Amsterdam, en Abraham Rutens en de drie meerderjarige kinderen Jacob, Jan en Christina Burggraaf het huis Elsenburg (4).

Deze verkoop was niet ongebruikelijk. Kenmerkend voor de buitenplaatsen aan de Vecht is juist dat zij zo dikwijls in andere handen overgaan. De meeste eigenaren

hebben geen gevoelsmatige band met hun buitenhuizen: veeleer zien zij het als een solide belegging en dus zeker niet als een familiebezit voor kinderen en kleinkinderen.

Bij de koopprijs inbegrepen zijn nog twee rechten die Jacob Burggraaf sr. zich in de hervormde kerk van Maarssen heeft verworven, te weten het gebruik van een eiken gestoelte aan de linkerkant op de hoek tegenover de preekstoel alsmede een (door hem niet gebruikte) grafstede met zerk.

DE TWEDE EIGENAAR:

Mr. CORNELIS MAIRE 1681-1713

(Koopprijs f 6000,-)

Het is Mr. Cornelis Maire, advocaat te Amsterdam, gehuwd met Anna Cornelia Hoefslager, die op 30 juli 1681 de eigenaar wordt van Elsenburg. Voor een totaalbedrag van f 6000,- koopt hij de 'hofstede met land, plantage, goudleer, grafstede en gestoelte in de kerk'; de courtage aan de makelaar bedraagt f 22:10--.

Zoals in de mode van de tijd bevatte het huis kennelijk goudlederen behangsels met (waarschijnlijk) bloem- en diermotieven en wellicht ook historiserende taferelen.

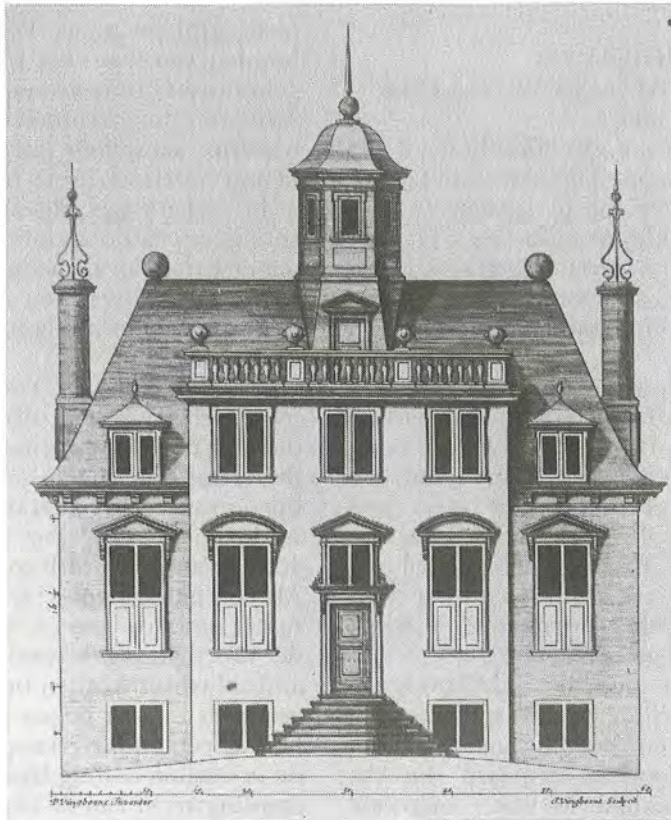
Op 22 oktober 1708 maakt Maire zijn testament; zijn echtgenote is dan reeds overleden. Zijn gehele nalatenschap bezwaart hij met fideicommiss ten behoeve van zijn drie minderjarige zoons Cornelis, Jan en Gosewijn. Tot voogden benoemt hij Mr. Arend Loefs en Cornelis Vink. Deze heren verkopen Elsenburg na de dood van Maire.

DE DERDE EIGENAAR:

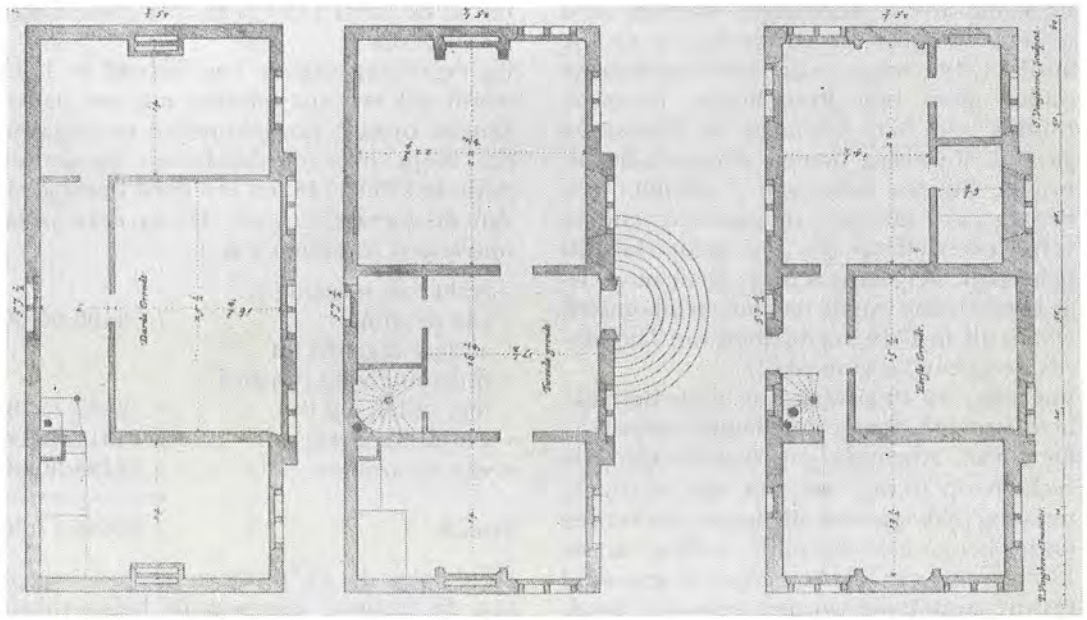
François Verboon 1713-1715

(Koopprijs f 9.000,-)

Op 11 januari 1713 wordt het koopcontract gesloten met François Verboon, wonend te Leiden, die het 'huis met inboedel en iepenbomen, totaal 6 morgen' voor f 9.000,- overneemt. Het transport vindt plaats op 28 december van ditzelfde jaar, maar reeds een klein jaar later verkoopt Verboon zijn bezit weer, overigens wel met een aardige winst.

Afb. 4. Ontwerp 1637 van Philips Vingboons voor Elsenburg. Voorgevel en plattegrond. Het huis was 16,8 meter breed en 7,1 meter diep. Gravure 1648, coll. RKD.

**DE VIERDE EIGENAAR:
THEODORUS DE LEEUW 1715-1744**
(Koopprijs f 15.000,-)

Voor deze eigenaar van Elsenburg, de te Amsterdam wonende Theodorus de Leeuw, schijnt geld geen rol te spelen. In een tijdsbestek van ruim één jaar koopt hij voor ruim f 85.000,- onroerend goed te Amsterdam, Abcoude en Maarssen. Vervolgens laat hij al deze huizen grondig verbouwen en verfraaien.

De Leeuw begint in 1714 met de koop van het huis Herengracht 548 te Amsterdam voor f 50.000,-. Dit bijna vijftig jaar oude huis laat hij jaren later voorzien van een nieuwe voorgevel met onder meer een daklijst met consoles en hoekvazen naar de mode van de tijd. Binnen laat hij de hal met schitterend stucwerk versieren en het trapenhuis wordt geheel vernieuwd en voorzien van manshoge beelden (5).

Op 23 april van ditzelfde jaar koopt De Leeuw op een veiling de ambachtsheerlijkheid Abcoude en Baambrugge met het bijbehorende 'aloud en vermaard' slot Abcoude. Deze heerlijkheid was - met vele andere - in bezit van de Staten van Utrecht die het als kapitaalobject administreerden. In het begin van de achttiende eeuw besloten de Staten diverse bezittingen van deze aard te gelde te maken en zo worden op de 23e april 1714 naast Abcoude-Baambrugge onder meer ook Bunschoten, Leusden, Bunnik, de Bilt, Themaat en Vinkeveen geveild. Bij afslag noteert Abcoude-Baambrugge bij een inzet van f 23.000,- een bedrag van f 20.400,-, in waarde de andere verre overtreffend (6). Zij geldt dus als belangrijk, hetgeen ook blijkt uit de uitvoerige beschrijving van de rechten en inkomsten ervan, die in 1749, na de dood van Theodorus de Leeuw, is gemaakt (7).

Voor de f 20.400,- waarmee hij de heerlijkheid verwerft, krijgt de nieuwe ambachtsheer van Abcoude en Baambrugge de rechten op (o.m.): het slot van Abcoude, naasting (nakoop) van alle huizen en landen onder het gerecht Abcoude, heffing van de 13e penning van alle landerijen in genoemd ressort zovaak die worden verkocht, tiend-

recht grof en smal, visserij- en watertol, houden van een vrije paardenmarkt, weggeld tussen Breukelen en Oude Kerk, windrecht van de korenmolen, tinsgelden, zwandrift, aanstellen van schout en schepenen, secretaris en bode, fraai dubbel gestoelte in de kerk van Abcoude, aanstellen van kerkmeesters, doodgravers, kosters, omroeper en brugman alsmede van schippers over en weer op Utrecht en Amsterdam, eigendom van boerewoning met 33 morgen weiden hooiland.

Het is duidelijk, dat Theodorus de Leeuw met deze koop een uitstekende belegging doet die de eenmalige investering dubbel en dwars zal opbrengen. Zo geniet De Leeuw bijvoorbeeld zowel het recht tot heffing van de 13e penning als het naastingsrecht hetgeen gecombineerd bijzonder voordelig is. Als een perceel voor bijvoorbeeld f 5200,- wordt getransporteerd, dan moet hierover de 13e penning te weten f 400,- aan de ambachtsheer worden betaald. Een slimme verkoper zal dus pogen voor een veel lager bedrag een schijnverkoop te houden, opdat de te betalen heffing lager uitvalt. Door het naastingsrecht kan de heer van Abcoude de percelen evenwel tegen de opgegeven prijs tot zich trekken en aldus dergelijke ontduikingen tegengaan. Deze beide rechten leveren in de jaren 1739-1748 niet minder dan f 8400,- op.

Bij de veiling van de heerlijkheid in 1749 wordt ook een lijst geleverd met een nauwkeurige opgave van inkomsten en uitgaven die loopt over de hierboven genoemde periode 1739-1748, en een goed beeld geeft van dit lucratieve bezit. De in deze jaren ontvangen revenuen waren:

- recht van naasting en	
13e penning	f 8400:00:00
- andere regaliën en	
preëminentieën (tinsrechten, tollens e.d.)	f 2497:17:00
- van de landerijen	f 4311:00:00
- van de ambten	f 22488:00:00
	<hr/>
Totaal:	f 37696:17:00

Duidelijk is dat de 'producten geprovenieert van de ampten' verreweg de belangrijkste

bron van inkomsten vormen. In 1739 krijgt De Leeuw bijvoorbeeld f 6000,- voor de overdracht van het schoutambt, in 1744 f 4488,- voor die van het secretarisambt!

De totale lasten zijn nauwelijks 5% van de inkomsten, namelijk f 1840:19:--. Dit bedrag wordt besteed aan molen- en zeedijk-geld en aan 'reële en personele ongelden'. De koopprijs die bij de veiling in 1749 wordt vastgesteld is dan ook voor die tijd aanzienlijk: f 94.000,- telt de nieuwe eigenaresse Maria Slaars, weduwe van Constantinus Cornelis de Wilhem, er voor neer. Een apart bedrag van f 100,- per jaar moet mevrouw Slaars betalen voor het onderhoud van de kapel en begraafplaats die Theodorus de Leeuw en zijn echtgenote Maria de Smeth aan de kerk van Abcoude hebben laten bouwen, en waar ze ook liggen begraven (8). Deze in opdracht van De Leeuw door J.B. Nijs gebouwde grafkapel was overigens al in 1723 gereedgekomen. De achtkantige kapel zelf is sober. Aan de achterwand zijn slechts twee grote gedenksteden bevestigd, een voor Theodorus de Leeuw, een voor Maria de Smeth. Op de eerste worden in het Latijn de waardigheden van de gestorvene vermeld: heer van Abcoude-Baambrugge, kanunnik van St. Pieter te Utrecht, bewindhebber van de Oost-Indische Compagnie en hoogheerraad van de Lekdijk Bovendams, teken van uitgebreid grondbezit in deze contreien.

De entree van de kapel is evenwel monumentaal met veel marmeren beeldhouwwerk. Links en rechts ziet men onder elkaar de wapens en kwartieren van de echtelieden. Van Theodorus de Leeuw zijn dat: De Leeuw, de Hochepped, d'Glarges en Beck. Van zijn echtgenote: De Smeth, Tersmitten (Ter Smitten) Engels en Wolters! (9).

Het bij de koop van de heerlijkheid inbegrepen slot van Abcoude was sedert de verwoesting door de Fransen in 1672 in verval geraakt. Met zijn gebruikelijke voortvarendheid maakt De Leeuw hieraan een einde: hij laat het slot opknappen, herstelt de beide torens en versiert deze met fraaie spitsen. Een toren laat hij tot speelhuis inrichten, de ander tot vriendelijk landhuis (10).

Inmiddels moet De Leeuw zijn aandacht over drie huizen verdelen, want op 16 april 1716 heeft hij voor f 15.000,- 'Elseburgh met de behangsels en de plaaten in de huijsinge zijnde' gekocht. Het totale bezit omvat zes morgen - De Leeuw zal er de volgende jaren niet minder dan twintig bijkopen.

In 1719 koopt hij drie morgen achter het huis, waar hij een moestuin laat aanleggen. Later koopt hij enkele malen stukken land van de naburige familie Huydecoper. De laatste landaankoop doet De Leeuw in 1735 (van Joh. Huydecoper).

Ook op Elsenburg is de nieuwe eigenaar aanstonds ijverig in de weer met vernieuwingen en verfraaiingen. Zowel van binnen als van buiten wordt het landhuis grondig opgeknapt. Ook krijgt Daniel Marot de opdracht een tuinhuis te ontwerpen. Of dit inderdaad uitgevoerd is, is niet zeker. Wel wordt bij de veiling van Elsenburg in 1744 van een speelhuis gewag gemaakt (11).

Evenals op de daklijst van zijn huis aan de Herengracht te Amsterdam laat De Leeuw op de pijlers van het ijzeren toegangshek vazen in de stijl van Marot plaatsen. Deze zijn goed te zien op de gravure van het huis Elsenburg, die de Amsterdamse kunstenaar Daniël Stoopendaal in 1719 vervaardigde voor het plaatwerk 'De Zegepralende Vecht' (zie afb. 5) (12).

Hierop is ook de aanlegsteiger te zien, die Theodorus de Leeuw in juni 1716 laat maken voor zijn eigen vaarttuig. In dit jaar heeft hij ook vergunning gevraagd om 'het zandpad langs de rivier te doorsnijden om communicatie te hebben met de Vecht en op die weg een brug te leggen voor de passage'.

Precies een jaar later, juni 1717, heeft De Leeuw kennelijk last van enig vandalisme. Hij doet namelijk een publicatie uitgaan 'tegen het deformeren en beschadigen van het zandpad voor Elsenburg en de planta-giën en doet uitloven f 100,- voor het ontdekken en aanbrengen van zodanige kwaatdoenders, zodat ze in handen van justitie geraken'.

Over de bezittingen en inkomsten van onze heer van Elsenburg geeft het kohier van de personele quotisatie te Amsterdam uit het jaar 1742 ons enige informatie (13). Van de

Afb. 5. Het huis Elsenburg, gravure 1719 van Daniel Stoopendaal, oorspronkelijk verschenen in 'De Zegepralende Vecht', Amsterdam 1719. Deze afdruk komt uit de herdruk 'De Vechtstroom van Utrecht tot Muyden verheerlijkt', Amsterdam 1790. Coll. Mus. Meermanno-Westreenianum, 's-Gravenhage. J.H. Isings (1884-1977) heeft in 1956 op basis van deze gravure een aquarel voor een schoolplaat gemaakt, getiteld 'Een buitenplaats aan de Vecht'. Zie hierover: Gulden Sporen V, p. 58-75, uitg. De Vuurbaak, Groningen 1976.

102 hoogstaangeslagenen van de stad bezet hij de 27e plaats. Zijn inkomen wordt geschat op f 18.000,- per jaar en zijn huis op de Herengracht vertegenwoordigt een huurwaarde van f 2000,-. Volgens de opgave houdt het echtpaar De Leeuw-De Smeth (dat overigens kinderloos is gebleven) er zeven dienstboden op na en bezit het een koets en vier paarden. Opvallend is dat bij De Leeuw geen beroep wordt opgegeven zoals bij de meeste anderen, zelfs niet het 'beroep' van rentenier (dat veelvuldig voorkomt). Op de plaats waar anderen hun occupatie vermelden, staat bij hem trots: Heer van Abcoude. Een aardige inkomsténbron heeft De Leeuw overigens ook aan zijn functie van kanunnik van St. Pieter te Utrecht. Dit ambt was een merkwaardig relict in de Republiek: in het Utrechtse bestond de geestelijkheid nog als stand en als zodanig bestuurde zij het gewest mee, ook al was er geen katholiek geestelijke in vertegenwoordigd.

Theodorus de Leeuw is op 20 september 1710 geadmitteerd tot dit gezelschap grondbezitters, dat de roerende en onroerende goederen van het kapittel beheerde en daaruit ook regelmatig uitkeringen ontving (14).

Er is slechts één portret bekend van zowel Theodorus de Leeuw als van zijn vrouw Maria de Smeth. Het zijn twee ovale miniatuurtjes op ivoor van 7,8 x 6,3 cm uit ca. 1715. Theodorus de Leeuw is op de een afgebeeld als een elegant seigneur met grote pruik gehuld in een purperen mantel met daaronder een gouden rok die met briljanten is gesloten.

Op 7 april 1744 overlijdt Theodorus de Leeuw. Hij is dan - volgens het grafscript te Abcoude - 63 jaar oud en moet dus in 1680 of 1681 geboren zijn (15). Zijn echtgenote is hem precies een jaar eerder voorgedaan: op 3 april 1743.

Tot executeurs van zijn testament heeft de kinderloze De Leeuw benoemd Egbert Theodorus Roosmale, ordinarius van het Provinciale Hof te Utrecht, en Gerlach Frederik van der Capellen, heer van Mijndrecht (1697-1754), president van de Staten van Utrecht, evenals De Leeuw kanunnik van St. Pieter (sinds 1724). Blijkens de archief-

stukken wordt de stellig niet onaanzienlijke nalatenschap verdeeld over niet minder dan negen erfgenamen.

Allen zijn familieleden van Maria de Smeth, te weten Antonia Muijssart (1684-1762), weduwe van Frans van Marselis, heer van Hoogersmilde, en haar dochter Margaretha, gehuwd met Hendrik Clifford; voorts zijn daar de drie kinderen van Pieter de Smeth en Helena Geertrui Colonius: Geertrui (gehuwd met de koopman op de Levant Harmen van Ghesel, schepen en raad, bij zijn dood een vermogen nalatende van f 787.000,-), *Raymond* (ongehuwd), *Theodorus* (deze heeft in 1735 met Raymond de voorname bankiersfirma Raymond & Theodoor de Smeth & Co. opgericht; in 1772 verhief Tsarina Catharina II hem tot Baron des Russischen Rijks), de twee kinderen van Jan de Smeth *Theodoor Coenraad* (woonachtig te Frankfurt a/d Main) en *Augusta* (gehuwd met George Seidel, woonachtig in Engeland).

De twee laatste erfgenamen tenslotte zijn Jacques Ploijart uit Hamburg en de weduwe van Coenraad Ploijart, Frederika Louisa d'Ocksen, wonend te Kopenhagen, zoon resp. schoondochter van Maria de Smeths nicht Maria Ploijart-de Smeth. Alle erfgenamen stemmen net als Maria de Smeth af van het echtpaar Joost de Smeth-Margaretha Engels (16).

De executeurs organiseren op 24 augustus 1744 een 'willige verkoop' van het onroerend goed van de overledene te Amsterdam. Geveild worden onder meer het huis op de Herengracht, een huis op de Keizersgracht en voorts de hofstede Elsenburg 'met stalle, koetshuys, tuynmanswoning, orangehuys, speelhuys en cabinetten', in totaal 26 morgen en 100 roeden. Nauwkeurig wordt opgegeven wat wel en wat niet bij de verkoop behoort. Alle behangsels in het huis en het speelhuys, en ook de beelden in de nissen in het gebouw tegenover het huis zijn inbegrepen. Niet inbegrepen zijn de verdere beeldengroepen, kindertjes, borstbeelden, 'sphinxen, termen en de piedestallen en kokers alsmede vazen en potten en de spheerzonnewijzer met hunne piedestallen en volière agter het huys'. Evenmin inbegre-

pen zijn 'de orangerie en bijgewassen, herten of andere vee noch tuinmansgereedschappen, broeibakken en ramen daarbij'.

DE VIJFDE EIGENAAR:

Mr. FRANÇOIS DE WITT 1744-1775

(Koopsom f 30.500,-)

Het is de in 1706 geboren Mr. François de Witt die Elsenburg tijdens de veiling voor het bedrag van f 30.500,- verwerft. Deze voorlaatste eigenaar zal niet alleen veel op zijn landgoed toeven, hij zal er ook overlijden. François is de zoon van Jan de Witt en Elisabeth de Vroede, een in stedelijke patriciaatskringen bekend echtpaar. Bij hun huwelijk was zoals gebruikelijk een zwierig gelegenheidsgedicht gemaakt, dat allerlei woordspelingen op de naam bevatte: '... in 't zuiver Wit gekleed, O Bruid . . . als gij zult zien leeven op uw kuissche schoot een Witjen, onder 't hart gedragen . . .' enz. enz. (18).

Welnu, Witjes kwamen er, vijf in getal, drie dochters en twee zoons.

Pieter, de oudere broer van François, sterft reeds op 27-jarige leeftijd. Kort daarop, in 1734, sterft François' vader en vijf jaar later de moeder. Zijn drie zusters zijn allen al hoog en breed getrouwd, wanneer François op 7 mei 1743, 36 jaar oud dus, besluit ook in het huwelijksbootje te stappen. De bruid, de zeven jaar jongere Alida Johanna de Graeff, is een schatrijke erfgename en het bedje van François (ofschoon zelf bepaald ook niet onbemiddeld) is met dit huwelijk dan ook wel gespreid.

Via het bovengenoemde kohier van de personele kwotisatie weten we ook het een en ander over de bezittingen en inkomsten van Alida Johanna (François de Witt wordt overigens in het kohier in het geheel niet vermeld - woonde hij in 1742 bij een van zijn gehuwde zusters in?). Alida's inkomen wordt in dit jaar geschat op f 18.000,-, ze houdt zes dienstboden, een koets en vier paarden. Het huis dat zij bewoont, Herengracht 446, heeft een huurwaarde van f 2154,-. Bij haar in woont haar drie jaar oudere zuster Jacoba Adriana, volgens het kohier rentenier met een inkomen van f 15.000,-. Het Herengrathuis is Alida's

persoonlijk bezit: ze heeft het enige jaren eerder geërfd van haar achternicht Alida de Graeff (1651-1733). Daarnaast erft Alida nog een huis op de Herengracht en wel op nr. 219; dit verhuurt zij voor f 500,- per jaar (19).

Na zijn huwelijk kan de bruidegom aanstonds bij zijn vrouw in het huis op de Herengracht intrekken. Voorlopig blijft schoonzuster Jacoba Adriana hier ook wonen. Een half jaar later trouwt zij zelf evenwel ook (met Jacob Jan de Blocq van Kuffeler 1715--1779) en gaat elders wonen. Hoe voordelig François' huwelijk ook is, het brengt terstond een epineuze erfeniskwestie met zich mede, waarover door de familie De Graeff reeds bijna twintig jaar wordt geprocedeerd. Het betreft de nalatenschap van Alida's tante Agneta de Hochedied-de Graeff. Bij haar dood in 1725 had deze haar executeur Mr. Gerard Bicker van Swieten (1687-1753) voor de helft tot erfgenaam geconstitueerd.

Het kohier vermeldt over hem: 'erft van mevrouw Hossepie (sic) in 1729 f 525.390,- waarover proces is'. Tot 1735 is het François' schoonmoeder die het proces voert in naam van haar drie kinderen Jacoba Adriana, Mr. Gerrit en Alida Johanna, daarna nemen dezen het zelf over. François is ternauwernood gehuwd of de zoveelste dagvaarding bereikt hem in dit zich eindeloos voortspinnende conflict (september 1743). De klacht van de familie De Graeff richt zich hierin voornamelijk tegen het feit dat Bicker van Swieten nu al sedert 1725 rente trekt van het kapitaal van f 900.000,- van tante Agneta dat hij beheert. Uit de stukken blijkt de ontstemming van de familie over het gedrag van de gedaagde die kennelijk in het geheel niet medewerkt 'waeromme het mitsdien der supplianten interest ten hoogsten vordert dat de voornoemde Mr. Gerard Bicker van Swieten sig bij mondelinge pleijdoije nader kome te expliceren' (20).

Niet alleen is er geen enkel zicht op een oplossing van het geschil (de zaak verzandt), François de Witt krijgt er in 1745 nog een proces bij. Op 24 januari van dit jaar overlijdt Jacoba Adriana na een kortstondig huwelijk van dertien maanden en reeds

enkele maanden later ontstaat een hooglopende twist tussen de weduwnaar De Blocq van Kuffeler enerzijds en Mr. Gerrit de Graeff en De Witt anderzijds. Over de nalatenschap van de gestorvene hebben de zwagers in juni 1745 weliswaar 'seekere acte van accoord' bereikt, onder meer over een gelijkelijke verdeling van de proceskosten tegen Bicker, maar volgens De Graeff en De Witt houdt Van Kuffeler zich hier niet aan. Derhalve spannen zij een proces tegen hem aan en in mei 1746 wordt Van Kuffeler gesommeerd zijn oorspronkelijke toezeggingen gestand te doen. Kennelijk doet hij dit niet, want een jaar later, op 20 mei 1747, wordt hij wederom ernstig gemaand 'de supplianten tevergeefs alle minnelijke schikkingen hebbende aangewend' (21).

Overigens schijnt Mr. Gerrit de Graeff ook niet bepaald een gemakkelijk heerschap te zijn. Een tijdgenoot merkt althans over hem op: hij 'was uytermaate suynig, beknibbelde ider ten alderscherpste, gunde een ander niets, benydende een iders welvaart, en hat plisier over diegeene, daar hij over gestelt was, haar inkomen en emolumente te ben-snoye, bedisputeeren en te verminderen' (22).

Op 17 januari 1745 wordt het echtpaar De Witt-de Graeff verblijd met de geboorte van een dochter: 'Een kind van Schepen de Witt geboren', noteert dezelfde tijdgenoot in zijn dagboek, 'dat onuitsprekelijk klein was, maar zeer gretig in het zuigen en enige dagen later stierf' (23). Vijf kinderen zal Alida ter wereld brengen, doch alleen het laatste, de op 17 november 1755 geboren Jan blijft in leven.

Alida heeft geen sterk gestel en - zoals dat heette - 'krukt' zeer. Haar artsen oordelen buitenlucht dienstig voor haar gezondheid en dat is de reden dat zij meestal met haar echtgenoot en zontje op Elsenburg vertoeft.

Wanneer ze in het Amsterdamse huis verblijft, rijdt ze elke dag een toertje met de kleine Jan; 's middags doet haar schoonzuster Clara de Witt - ook voortdurend aan het krukken - hetzelfde en daarna vertellen de twee dames elkaar wat ze zoal hebben gezien.

In september 1757 is Alida op Elsenburg aan het pakken voor de terugkeer naar Amsterdam, als ze plotseling sterft. 'Suster de Witt is . . . een memento mori, heeft lange tijd aan een ongemak of verswering in de linkerzijde gelaboreerd' schrijft haar zwager, de man van Clara. In de Nieuwe Kerk te Amsterdam vindt de begrafenis plaats. Weduwnaar François blijft achter met zijn zontje van nog geen twee jaar, de 'jonge Jan, een extra soete jonge' (24).

Intussen maakt De Witt een voorspoedige carrière. In 1766 wordt hij voor de eerste maal burgemeester van de stad Amsterdam, samen met onder meer Alida's neef Mr. Gerrit Hooft Gerritsz. Hierna is De Witt nog drie malen burgemeester, in 1769, 1770 en 1772, beide laatste jaren wederom gelijk met Gerrit Hooft Gerritsz. die hij al in 1766 heeft benoemd tot voogd over zijn minderjarige zoon' (25).

Een belangrijke daad van de heren burgemeesters in 1770 is de koop op stadsrekening van een extra aandeel à f 700.000,- in de kolonie van Suriname; de familie Van Aerssen (tot dusver ook aandeelhouder) wordt hiermede door de twee andere aandeelhouders Amsterdam en de WIC uitgekocht.

In deze jaren vertoeft De Witt vrij regelmatig op Elsenburg, alwaar hij waarschijnlijk goede contacten onderhoudt met zijn buurman Mr. Jan Elias Huydecoper die net als hij Raad is in Amsterdam. Deze Huydecoper (1735-1808) komt van Goudesteyn, dat nog steeds in bezit van de familie is en thans door zijn moeder wordt bewoond. Na zijn huwelijk in 1763 met Isabella Agneta baronesse van Lochorst (wier oudste zuster erfgename is van het nabijgelegen Huis ter Meer aan de Vecht) koopt Huydecoper zelf ook een hofstede en wel Doornburgh, aan de andere zijde van Elsenburg gelegen (zie afb. 3).

Genoemde Isabella van Lochorst heeft nog een jongere zuster, de ongehuwde Agneta Geertruida. Mogelijk heeft François de Witt haar ontmoet tijdens een van haar bezoeken aan haar zwager Huydecoper met wie zij hartelijke betrekkingen onderhoudt. Mogelijk ook heeft hij de gezusters van Lochorst op Huis ter Meer te Maarssen bezocht. Hoe het ook zij - in februari 1774 deelt Agneta

Afb. 6. Agneta Geertruida Baronesse van Lockhorst, doek ovaal 73 x 57. Slot Zuylen, gebaseerd op getekend portret door E.H. Abele 1762 op kasteel Amerongen.

(afb. 6) haar zwager op Doornburgh mede dat zij van plan is te trouwen met de 29 jaar oudere 'Bourgmestre de Witt'. Huydecoper wenst haar 'tous les douceurs d'une vie paisible et contente', eraan toevoegend dat het 'bruit public' hem dit nieuws al gebracht had' (26). Op 6 maart 1774 vindt De Witts tweede huwelijk plaats; dit nieuwe echtelijke geluk duurt evenwel niet lang want ruim een jaar later, op 5 juni 1775, overlijdt de bruidegom onverwachts op zijn buitenplaats Elsenburg.

Niet alleen is Agneta zo spoedig na de bruiloft reeds weduwe, ook rijzen nu problemen rond de erfenis. Haar stiefzoon Jan blijkt enig erfgenaam, ook van Elsenburg. Agneta toont zich evenwel bijzonder gehecht aan dit buitengoed en zij geeft te kennen er gaarne te willen blijven. Na enig overleg komt het tot een passende regeling.

DE ZESDE EIGENAAR: JAN DE WITT 1775-1800 (erfgenaam)

In 1766 heeft François zijn testament gemaakt, waarin hij Mr. Gerrit Hooft Gerritsz., burgemeester van Amsterdam, en zijn zwager Jacob van Ghesel, de echtgenoot van zuster Clara de Witt, tot executeurs benoemt. In 1773 overlijdt Van Ghesel echter en De Witt laat na een nieuwe redderaar van de boedel te benoemen. Ook verzuimt hij naar aanleiding van zijn tweede echt het testament aan te passen. Na enige deliberaties door de nabestaanden neemt Gerrit Hooft samen met François' neveu Jacob van Ghesel, zoon van Clara, de taak op zich een schikking te treffen. Een verzoek om *venia aetatis* (meerderjarigverklaring) voor de bijna twintig jaar oude erfgenaam Jan de Witt wordt ingediend. Agneta doet op verzoek van de redderaars opgave van de verkoop- en huurwaarden van Elsenburg en Herengracht 446. Volgens haar zijn deze als volgt: Elsenburg: huurwaarde f 800 à 1.000,-/verkoopwaarde f 30.000,-, Herengracht 446: huurwaarde f 2000 à 2400,-/verkoopwaarde f 125.000,-.

Wat de buitenplaats betreft, vermeldt Agneta ook hetgeen in 1774/5 aan reparaties is uitgegeven: f 6028:9:-. Voorts zijn f 180,- aan 'weylonen' besteed.

Erfgenaam Jan heeft inmiddels te kennen gegeven een 'grand tour' te willen maken, de lange buitenlandse reis die een jongeling van goeden huize volgens achttiende-eeuws gebruik ter afsluiting van zijn opvoeding placht te ondernemen. Jans reis zal enkele jaren duren en hem langs de voornaamste Europese steden voeren. Hiervan uitgaande komen de heren Hooft en Van Ghesel tot de volgende minnelijke oplossing: overwegende dat zoon De Witt een 'grand tour' gaat maken en Elsenburg dus niet bewonen zal, overwegende dat hij zich dichtbij zijn mondigheid bevindt en derhalve de gevolgen van deze schikking beseft, overwegende dat de 'penningen welken voor de huur van dezelve perceelen kunnen worden bedongen, door hem (Jan) ligtelijk kunnen worden gemist' (Jan zit er immers bijzonder warmpjes bij, mede door de erfenis van zijn moeder De

Graeff), wordt besloten dat Agneta op Elsenburg mag blijven wonen voor de eerste twee jaren gerekend vanaf 1 november 1775. Echter 'op dien voet dat zij de meubilaire goederen behoorlijk zoude gadeslaan; en het dagelijksch onderhoud van de buitenplaats Elsenburg voorn. tot haaren laste zoude nemen'. Zij moet alle kosten dragen van 'tuinman en het werkvolk mitsgaders dagelijks onderhoud (van het huis) met tuinen, broeijerijen, landerijen en bosschagiën . . . De geëxtendeerde broeijerije zal op een zo kostelijke voet als vereyst wordt' door Agneta de Witt beheerd moeten worden.

Kortom, de weduwe mag alles gebruiken als ware zij een huurster, maar het geheel moet wel in dezelfde staat blijven als zij het aanvaardt. De koetsen, rijtuigen en paarden neemt ze tegen taxatiewaarde over.

Wat stiefzoon Jan betreft: hij mag te allen tijde zijn intrek op Elsenburg nemen indien hij zo wenst.

Er blijft nog een probleem: stel dat Jan binnen de termijn van twee jaar trouwt? Wat gebeurt dan met het zilver en het linnengoed op Elsenburg? Dat kan hij toch niet opnieuw gaan aanschaffen? Afgesproken wordt, dat Agneta het dan ogenblikkelijk aan Jan zal afstaan.

Overigens verzekeren Hooft en neef Van Ghesel de erfgenaam, dat hij ingenomen moet zijn met het beheer van Elsenburg door zijn stiefmoeder; zo gemakkelijk vindt men immers niet iemand die deze toch wel bewerkelijke en dure buitenplaats voor de paar jaar dat hij op reis is wil huren! (27).

De zaak is aldus tot ieders tevredenheid opgelost en Jan gaat op reis. De twee jaar die zijn stiefmoeder zijn gegeven op Elsenburg, worden er dan ruim drie en een half, want eerst op 31 maart 1779 wordt het huis formeel door de executeurs aan de erfgenaam over gedragen. Dit geschiedt in verband met diens voorgenomen huwelijk.

Vier dagen later trouwt de 23-jarige Jan de Witt met de vrijwel even oude Johanna Wilhelmina Clifford uit Amsterdam (28). Met haar neemt hij zijn intrek in het Herengrachthuis dat hij van zijn moeder heeft geërfd.

Door zijn afkomst, zijn voorname connec-

Afb. 7. Mr. Jan de Witt 1755-1809. Gravure door R. Vinkeles, in 'Vaderlandse Historie', dl. XXIV (Amsterdam 1800), t.o.p. 208.

ties alsook door zijn rijkdom behoort Jan de Witt onmiskenbaar tot het stedelijke regentenpatriciaat, dat de kussens van de macht bezet houdt. Reeds in 1773, 17 jaar oud dus, heeft hij zijn eerste ambt gekregen: kerkmeester van de Nieuwe Kerk. In het jaar van zijn huwelijk wordt hij kapitein van de burgerij (schutterij) en in 1783 schepen van Amsterdam. Dit laatste wordt hij tegelijk met de eveneens zeer welgestelde patriciër Jan Bernd Bicker met wie hij goed bevriend is geraakt. Beiden koesteren dezelfde patriotse sympathieën en gaan veel met gelijkgezinden om. Vooral in de vroedschap waarvan beiden lid zijn (Bicker sedert 1781, De Witt sedert 1785) zit een aantal patriotten met wie regelmatig heftige discussies worden gevoerd.

Toch doen de spannende ontwikkelingen te Amsterdam Jans belangstelling voor het

buitenleven aan de Vecht niet verflauwen. Integendeel.

Om te beginnen koopt hij in 1780 voor slechts f 4500,- het huis *Somerbergen* (ook *Moins et Content* genaamd) dat direct naast Elsen burg aan de Vecht is gelegen, vóór Doornburgh (op afb. 3 is de ligging goed te zien). Eigenaresse van Somerbergen was sedert 1773 Maria Johanna Hop-Bicker, een tante van Jan Bernd en in de familiekring 'Tante Hop' genoemd. Zelf heeft zij destijds f 8000,- voor het huis betaald (29). Voorts verwerft De Witt in 1784 voor f 12.200,- de hofstede *Diependaal* aan de Diependaalsedijk achter Elsenburg gelegen (30).

De politieke spanningen in de Republiek en met name in Amsterdam lopen deze jaren flink op en de tegenstellingen tussen patriotten en Oranjegezinden worden allengs scherper. Jan de Witt is voorzeker een heftig patriot (hij is lid van de Commissie van Defensie die Prinses Wilhelmina bij Goejanverwellesluis tegenhoudt) en de gevolgen daarvan blijven dan ook niet uit in 1787 - het jaar waarin na aanvankelijke successen de patriotten ten slotte toch het onderspit delven. Tegelijk met vele collegae in de vroedschap waaronder Jans neef Mr. Gerrit de Graeff, wordt De Witt op 27 november 1787 door stadhouder Willem V 'geremoveerd'. Andere patriotse vrienden zoals Mr. Jan Bernd Bicker en Mr. Balthasar Elias Abbema hebben hun vroedschapsposten reeds op 10 oktober moeten neerleggen ingevolge de eis van de echtgenote van de stadhouder (31). Een uittocht van duizenden patriotten begint nu op gang te komen. Vrijwel alle geremoveerden en hun sympathisanten zoeken hun heil in het buitenland. De kopstukken van de patriottenbeweging vestigen zich vooreerst te Brussel.

Bicker en Abbema verlaten het land reeds op 15 oktober 1787, Jan de Witt volgt later, na zijn remotie, samen met vrouw en kinderen en waarschijnlijk ook met zijn stiefmoeder. Op 15 januari 1788 zendt De Witt namelijk vanuit Brussel aan zijn 'zeer geëerde oom' Jan Elias Huydecoper het droevige bericht van het verscheiden van de weduwe Agneta de Witt (32). Ook hierna blijft de uitgewe-

ne in contact staan met Huydecoper. Op 26 oktober van hetzelfde jaar meldt hij hem vanuit Parijs waar het gezin De Witt zich inmiddels heeft gevestigd, de geboorte van een dochter en op 30 december 1790 de geboorte van een zoon (33).

Vanaf 1787 blijven de patriotten vlijtig propaganda maken voor hun zaak en in dit kader worden van enige vooraanstaanden hunner beeltenissen met passend onderschrift verspreid. In het familie-archief Bicker bevindt zich nog een rijmpje op hem:

*'Digne de ce grand nom il servit sa patrie
la preservant du joug fut sa plus chere envie'*. (34)

De Witt houdt natuurlijk zoveel mogelijk contact met zijn patriotse vrienden, zowel met de in het vaderland achtergeblevenen als met de uitgewekenen; met hen beraamt hij voortdurend plannen voor het bestuur in ons land na de volgens hem noodzakelijke revolutie. In mei 1789 logeert hij enige dagen met Bicker en Abbema te Versailles, alwaar hij de opening van de *Etats Généraux* bijwoont. Ook tonen de vrienden toeristische belangstelling; in december 1791 maken dezelfde drie heren een driedaagse rondreis langs o.a. Rouen, Pontoise, Nantes en St. Germain. Kort daarna komt Tante Hop enige maanden logeren bij Jan Bernd en er worden natuurlijk over en weer bezoeken gebracht en berichten over het vaderland uitgewisseld (35).

Het duurt lang, maar na zeven jaren ballingschap is het in 1795 zover. Met vele andere uitgewekenen keert Jan de Witt na de zogenoemde Fluwelen Revolutie terug naar Amsterdam, waar hij terstond lid van de *Municipaliteit* wordt. Een jaar later volgt zijn benoeming ambassadeur van de Bataafse Republiek bij de Zwitserse kantons.

DE NIEUWBOUW

Na zijn terugkeer in Nederland steekt het eenvoudige huis Elsenburg in Jan de Witts ogen waarschijnlijk wat schraal af vergeleken met de prachtige bouwwerken die hij in Frankrijk heeft gezien. Ruim driekwart eeuw later zal iemand schrijven: 'Elsenburg be-

hoorde met het stijve huis en de stijve aanleg onder die lustplaatsen die het meest de gebreken van de toen heersende smaak vertoonden' (36). Is dit ook de opvatting van Jan na 1795? In ieder geval laat hij vrij spoedig na zijn terugkeer het bijna honderd-zestig jaar oude Elsenburg afbreken en vervangen door een zeer opvallende grandioze nieuwbouw waarvan de afmetingen alle andere Vechthuizen overtreffen. Het is mogelijk dat hij ter gelegenheid van de sloop (het huis was ruim vijftig jaar in bezit van de familie) het behangschilderij van het 'oude' Elsenburg (afb. 1) heeft laten vervaardigen, vermoedelijk door iemand uit de kring rond Jurriaan Andriessen (37).

Het nieuwe Elsenburg is in alle opzichten schitterend, zowel qua architectuur als qua inrichting. Voor de veiling in 1810 is het huis minitueus beschreven en daaruit blijkt duidelijk dat de opdrachtgever De Witt er alles aan heeft gedaan om zijn schepping te doen excelleren. Het veilingbiljet spreekt over het 'zeer aanzienlijk extra welgelegen en buitengemeen vermakelyk buitengoed, genaamd Elzenburg, met deszelfs extraordinaire, hechte, sterke en naar de beste antique smaak geheel nieuw prachtig gebouwde heeren-huizinge . . . (met) eene vorstelijke vestibule, belegd met extra groote fraaije marbere platen . . . en de zy-muuren nevens de zoldering koepelsgelyke ongemeen prachtig en kostbaar gestucadoord'.

Gesproken wordt voorts over een aantal marmeren schouwen (o.m. een wit met geel ingelegd, een groen geaderde Egyptische mantel en een 'wonderschoone witte statuair marbere mantel allerkonstigst en zeer uitvoerig met beelden, paalen en ander cieraad uitgewerkt', geboiseerde en gelambriseerde vertrekken, een welgeordineerde boekenkamer, deuren gevoerd met groene zijde, penantspiegels, geheime trappen, een zeer groot en ruim onderhuis met ongemeen groot eetvertrek voor de domestiquen. Wat de ligging van Elsenburg betreft: er is een prachtige slingervijver (in de plaats van de gracht om het oude Elsenburg), een 'capitale in den grond gemetselde yskelder . . . een capitale goudviskom . . . een extra geëxtendeerde broeijerij . . . een ongemeen fraaije

Hermitage van binnen proper gestucadoord en voorzien van secreet en kasten. . . gemetzelde perziken en druivenkasten . . . ananassen en abrikosebakken . . . nieuwgetimmerde tuinmanswoning'.

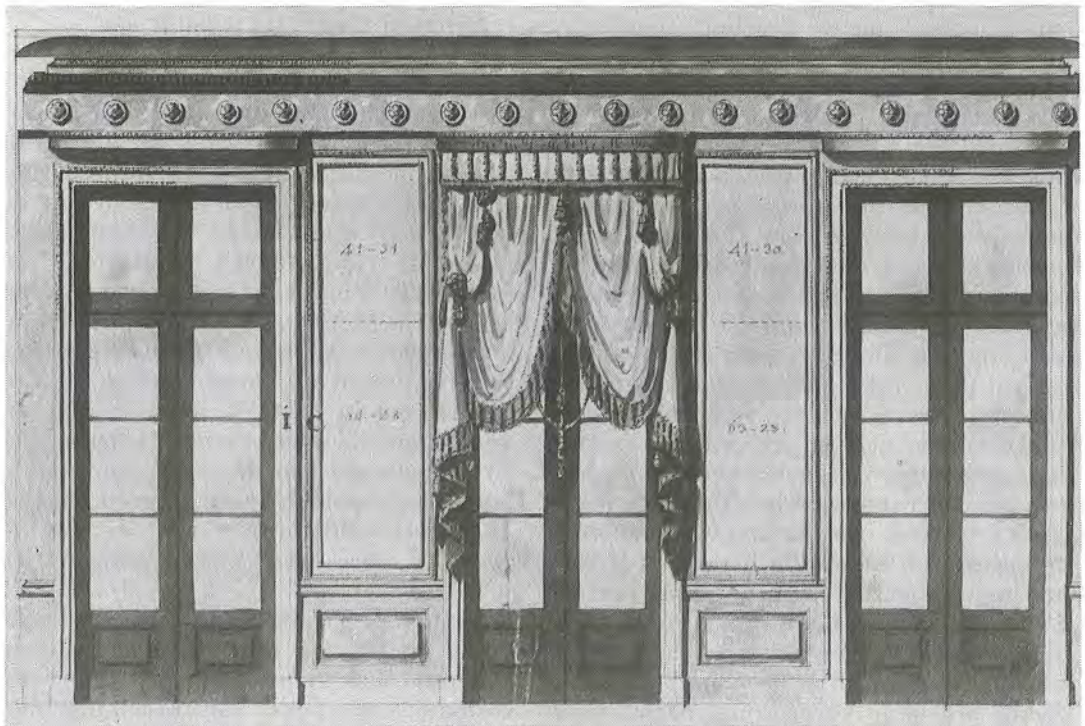
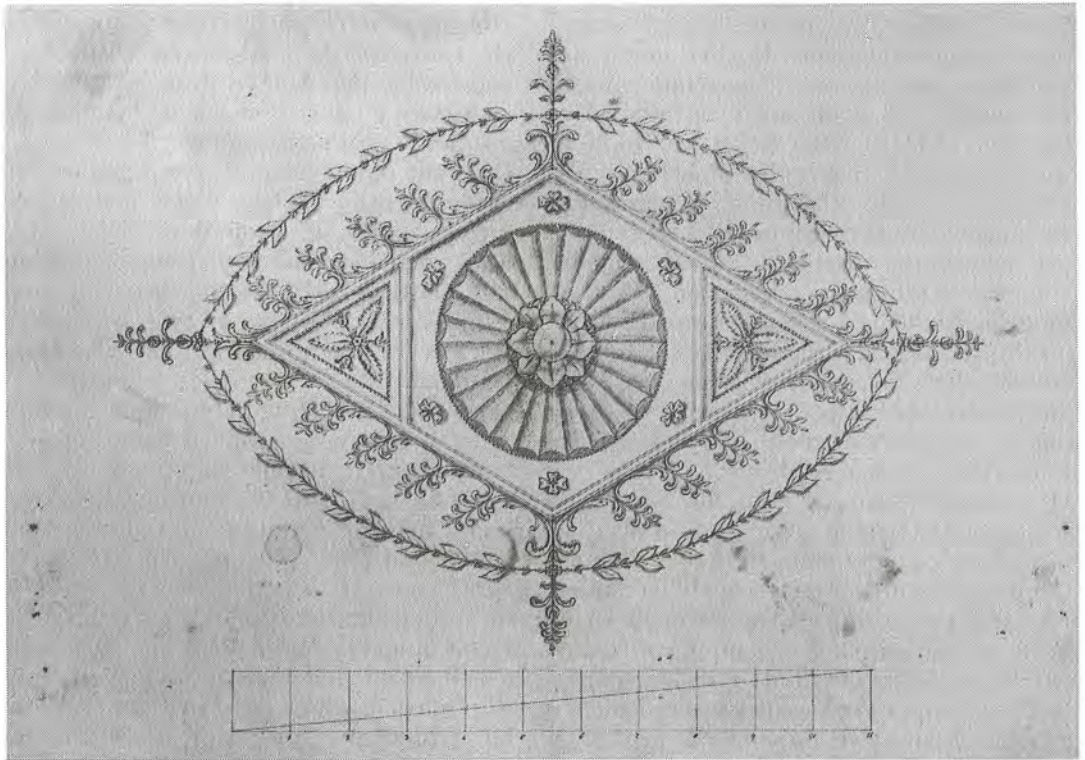
De totale oppervlakte is 27 morgen en 300 roeden (=ruim 23 ha.), d.w.z. 500 roeden meer dan bij de koop door Jans vader. Aangezien het huis Somerbergen blijkens een kaart uit 1810 was afgebroken, waarschijnlijk ook door Jan de Witt, is mogelijk het kleine terrein daarvan bij Elsenburg getrokken (38).

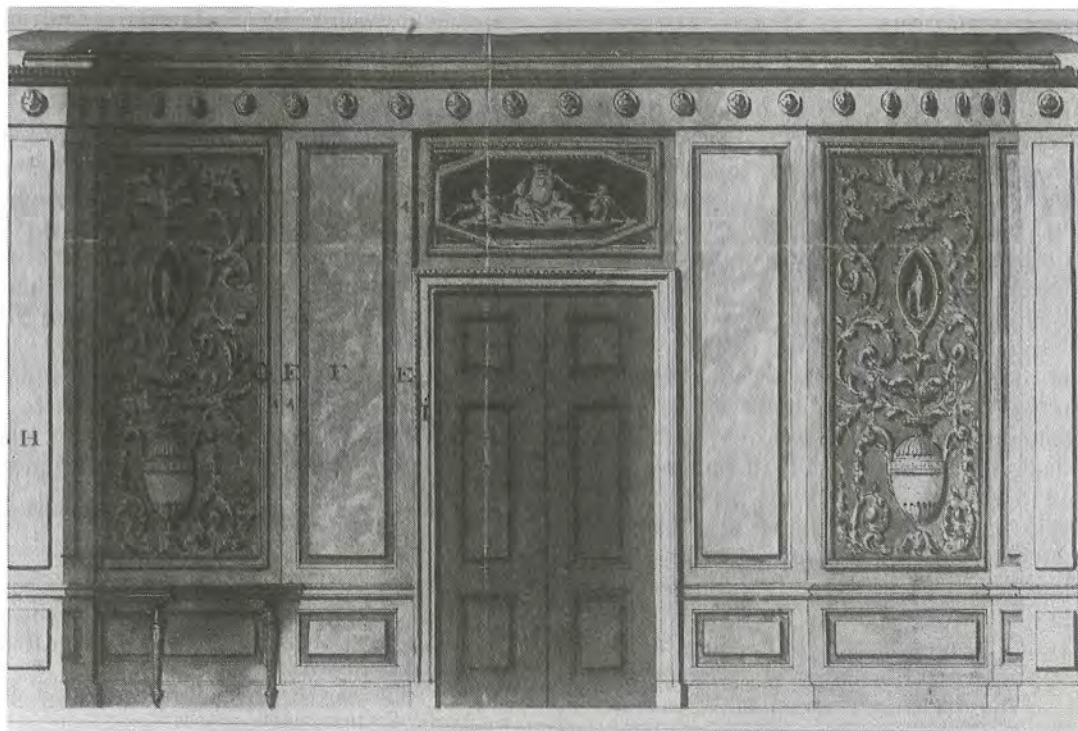
Ofschoon Jan de Witt dit huis denkelijk voor zichzelf en zijn gezin heeft laten bouwen, heeft hij er nauwelijks kunnen vertoeven. Zijn functie als ambassadeur in Zwitserland noopt hem tot verhuizen naar het buitenland. Rond 1800 vestigt hij zich definitief in Parijs, een stad die hem tijdens zijn zevenjarig verblijf aldaar kennelijk goed is bevallen. Het is duidelijk dat hij niet van plan is terug te keren naar Nederland, want hij verbrandt alle schepen achter zich. In 1800 verkoopt hij achtereenvolgens zijn beide Herengrathuizen nr. 446 (voor f 58.500) en nr. 219 en hij biedt zijn schitterend nieuwe buitengoed Elsenburg te koop aan.

DE AFBRAAK

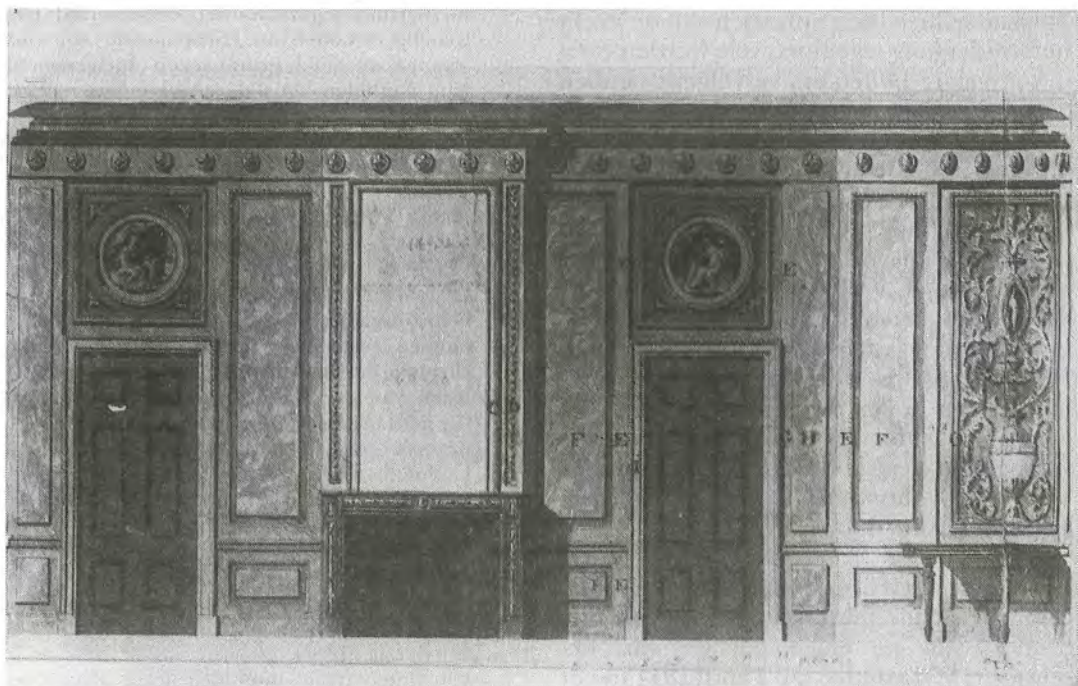
Het lot dat het landhuis nu wacht is helaas veel voorkomend. Aanvankelijk ziet het er gunstig uit: in april 1800 kopen Mr. Laurens Johannes Nepveu (1751-1823), lid van de vroedschap van Utrecht, en Margaretha Roosmale (1751-1829), echtelieden, het nieuwe Elsenburg voor een overigens onbekende prijs. Het gezin Nepveu (vijf kinderen) heeft waarschijnlijk veel gebruik gemaakt van het imposante buitenverblijf; in een rapport dat in 1806-'07 door de Fransen werd opgesteld over bekende Nederlanders ter gelegenheid van de komst van koning Lodewijk Napoleon wordt Nepveu behalve als prinsgezind omschreven als '*honnête homme. Il a des connaissances; excellent père de famille*' (39).

Door de voortgaande economische verslechteringen kunnen de Nepveus zoals zo vele anderen zich echter op den duur het kostbare onderhoud van Elsenburg niet

Atb. 8. Interieur 2e Huis Elsenburgh. Rijksarchief Utrecht, Topografische Atlas no. 1322.

meer veroorloven; op 25 mei 1810 laten zij het huis veilen.

Hun besluit is niet uitzonderlijk. Sinds 1795 is er een onmiskenbare, vrij algemene achteruitgang van de welvaart. De economie wordt diep getroffen door de grote zwaarigheden in de financiële sector en de nijverheid. Een van de gevolgen hiervan is dat het onderhouden van buitenplaatsen steeds moeilijker wordt. Ter bezuiniging verkopen veel eigenaren hun paarden en rijtuigen en zeggen hun 'booien' (dienstboden) op. De economische crisis wordt evenwel heviger en meer en meer Vechtbuitens worden te koop aangeboden. Maar de waarde van de huizen daalt schrikbarend; talloze buitens zijn in 1813 voor de helft van de prijs van 1810 te verkrijgen. Het is 'niets dan klagen en zuchten', schrijft een vooraanstaand Nederlander in januari 1811: de oude heer Steengracht van Oosterland 'meldde mij dat hij zijne buitenplaatsen . . . niet hebbende kunnen verkoopen, nu bezig was af te breken . . . Als dat eene noodzakelijke mesure bij den heer Steengracht is, wat moet dan ieder houder van plaats van louter agrément doen?' (40).

Zo gaan talloze buitenplaatsen aan de Vecht hun ondergang tegemoet; vele worden eerst te koop aangeboden om vervolgens - indien geen gegadigden gevonden worden - gesloopt te worden. Het gebrek aan piëteit (immers nooit de sterkste zijde van de weinig door traditie gebonden Vechtbewoners) heeft dit afbraakproces nog bevorderd. Zo verdwijnen alleen al tot 1813 ruim twintig huizen aan de Vecht, waaronder bijna alle kleine landgoederen rond Goudesteyn. Eenzelfde lot is dan Elsenburg beschoren. Het echtpaar Nepveu-Roosmale slaagt er niet in een koper te vinden, ondanks het boven vermelde twee meter lange uitvoerige veilingbiljet dat door het handelskantoor Vlaer & Kol ruim is verspreid. Er blijft een oplossing over: sloop.

Voor het zover is, wordt het huis nog eenmaal goed gebruikt en wel voor de bruiloft van de enige dochter van het echtpaar, Margaretha. Op 2 april 1811 treedt

zij in het huwelijk met Jhr. Jan Carel Andries van Gheel Röell en het trouwfeest wordt op Elsenburg gevierd. Een jaar later wordt het huis afgebroken.

In 1813 gelukt het de eigenaar tenslotte het grondbezit kwijt te raken. Voor 9744 Franse Francs oftewel f 4610,- wordt op 11 september 1813 verkocht 'de grond van de voorplaats Elzenburg alsmede de daarop ommuurde boomgaard'. De koper is Willem Huydecoper (1770-1831) van Doornburgh, zoon van Jan Elias. Hij voegt de 5 ha, 92 are en 49 ca bij zijn eigen terrein (de overige hectaren zijn kennelijk al eerder verkocht). En zo eindigt Elsenburg als het begon: als een stuk grond van de familie Huydecoper.

Drs. R.E. van Ditzhuijzen

Noten:

1. Zie over de buitenplaatsen aan de Vecht vooral: E. Munnig Schmidt/A.J.A.M. Lisman. Plaatsen aan de Vecht en de Angstel. Alphen aan de Rijn (Canaletto) 1982.
R. van Lutternvelt. De buitenplaatsen aan de Vecht. Lochem, 1948.
Jan Jacobsz. Bal alias Huydecoper, 1541-1624, had overigens ook te Amsterdam veel grond opgekocht binnen het gebied waar 1613 de stadsuitbreiding zou plaatsvinden. Hierop was hij snel huizen gaan bouwen, hetgeen reeds lang wettelijk verboden was. Hij hoopte op vette winst wanneer de stad de gronden zou onteigenen. Bij zijn overlijden liet Bal een vermogen na van f 170.000,-. Zie over de Huydecopers o.m. ook het bekende werk van J.E. Elias: De vroedschap van Amsterdam 1753-1795, Haarlem 1903-1905.
2. Philips Vingboons, 1607/8-1678, zoon van de schilder en graveur David V. uit Mechelen, broer van de architect Justus V. Philips Vingboons was katholiek en bleef daarom verstoken van overheidsopdrachten die zijn talent ten volle hadden kunnen ontplooien. Wel had hij een uitgebreide clientèle onder de Amsterdamse patriciërs en leden van de adel in de landprovinciën. In Amsterdam heeft Vingboons langs de voornaamste grachten talrijke vrij smalle en diepe koopmanshuizen gebouwd. Zijn bouwstijl was classicistisch met een barokke inslag. Twee jaar na Elsenburg, in 1639, bouwde Vingboons ook voor Joan Huydecoper zelf en wel een stadhuis aan de Singel te Amsterdam. Aan de Vecht bouwde Vingboons voorts in 1655 het huis Gansenhof te Maarssenveen voor Raymond de Smeth (zie blz. 11).
Een andere fraaie, inmiddels helaas afgebroken

- (in 1818) schepping van Vingboons was de borg Nittersum te Stedum, die hij in 1669 bouwde voor de Groninger jonker Johan Clant.
3. Munnig Schmidt op.cit.: R. Meischke, Inleiding: ontwikkeling van de buitenhuizen aan de Vecht, p. 9-0.
 4. RAU (Rijksarchief Utrecht) familie-archief Huydecoper, zakelijk gedeelte (Steur) nr. 1877. Alle gegevens over koop en verkoop van Elsenburg alsmede het huis in het algemeen betreffend, die in dit artikel voorkomen, zijn - voor zover niet anders vermeld - afkomstig uit dit inv. nr. 1877. De vermelding in Munnig Schmidt van een zekere H. de Beijer die tot 1652 eigenaar van Elsenburg zou zijn geweest, blijkt volgens de archiefstukken onjuist te zijn.
 5. Vier eeuwen Herengracht. Amsterdam 1976, p. 597. De verkoopprijs van dit pand na de dood van Th. de Leeuw in 1744 was f 98.037,-. Thans heeft de Bank Mees & Hope N.V. hier (op de nrs. 544-546-548) haar hoofdkantoor. Hall en trapenhuis zijn prachtig gerestaureerd.
 6. R. van Royen, 'De heerlijkheid Abcoude-Baambrugge', in: Niftarlake 1934, p. 44.
 7. RAU, archief heerlijkheid Abcoude en Baambrugge nr. 1.
Wat de hieronder genoemde rechten betreft: tiendrecht = recht om evenredig deel (meestal een tiende) te heffen van de gewassen gegroeid op de grond van de heer of van de jongen van dieren op die grond geworpen; tinsgelden = soort erfpacht; zwanendrift = recht om met uitsluiting van anderen zwanen te houden en inwoners te dwingen deze dieren niet te verjagen, te storen, veelmin te doden. De zwaan gold als een edele vogel. Behalve edelen en heren hadden vooral steden het recht van zwanendrift. Dat in stadswateren nu nog vaak zwanen worden gehouden is een voortzetting van dit oude recht.
 8. Dit recht is in 1850 door de diaconie van de hervormde kerk voor f 1500,- afgekocht.
 9. Theod. de Leeuw was een zoon van Engelbertus de Leeuw, ontvanger der gemenelandsmiddelen te Utrecht, en Catharina de Hochepeid. Zijn vrouw was een dochter van Conrad de Smeth en Barbara Tersmitten.
 10. J. Vis, 'Het voormalige Slot te Abcoude', in: Niftarlake 1930, p. 57. Het slot van Abcoude werd na langdurig verval in 1860 gesloopt.
 11. Het ontwerp voor het tuinhuis van Daniël Marot bevindt zich te Berlijn in de Kunstbibliotheek, inv. nr. 4457. Het is pentekening, grijs en rose gewassen, 480 x 355 mm., o.a. afgebeeld in Van Luttervelt, afb. 99, tekst p. 220.
 12. Daniël Stoopendaal, geb. te Amsterdam, aldaar werkzaam 1685-1713, graveur, vnl. van topografische voorstellingen w.o. de Beurs en de Haarlemmerpoort te Amsterdam, paleis Honseledersdijk, Clingendael te 's-Gravenhage; voorts o.a. de zeeslag bij Plymouth en de tocht naar Chatham. Over deze kunstenaar is slechts weinig bekend. De volledige titel van zijn plaatwerk (uitgeg. bij de Amsterdamse boekhandelaar Andries de Leth) luidt: De Zegepraalende Vecht, Vertoonende verscheidene Gesichten van Lustplaatsen, Heeren Huysen en Dorpen, beginnende van Utrecht en met Muyden besluitende. Zie Jaarboek Centraal Bureau voor Genealogie 34 (1980) p. 168.
 13. Kohier van de Personeele Quotisatie te Amsterdam over het jaar 1742 (uitg. Mr. W.F.H. Oldewelt), dl. I: Inleiding en registers; dl. II: tekst van het kohier. Amsterdam 1945. De in 1740 uitgebroken Oostenrijkse successie-oorlog noopte de Republiek tot het op peil brengen van haar sinds lang verwaarloosde defensie. De provincie Holland zag zich genoodzaakt een lening van drie miljoen gulden te sluiten om deze kosten te dekken. Aangezien de bestaande belastingen de aflossing en rente op deze lening niet konden opbrengen, werd besloten een persoonlijke heffing op te leggen aan allen die f 600,- of meer per jaar aan inkomsten hadden. 'Theod. v. Leuw' kreeg een aanslag van f 650,- te betalen. Hij behoorde tot de 102 hoogstaange-slagenen, wier belastbaar inkomen f 16.000,- of meer bedroeg.
Hoe Th. de Leeuw overigens tot zijn rijkdom is gekomen, is niet duidelijk. Uit het kohier blijkt, dat 412 Amsterdammers in de bezit waren van een buitenplaats; 407 hielden het volledige kostbare stalgerei met koetsen en paarden dat voor vervoer heen en terug bruikbaar was.
 14. RAU, archief Kapittel van St. Pieter, nr. 8 en 35.
 15. Van Luttervelts opgave volgens welke Theod. de Leeuw aanvankelijk in La Rochelle was gevestigd en na de opheffing van het Edict van Nantes in 1685 naar de oude vaderstad Amsterdam terugkeerde, lijkt dus niet juist. Van Luttervelt noemt De Leeuw handelaar in Franse wijnen; niet duidelijk is hoe hij aan deze informatie komt.
 16. Zie over hen o.a. Elias nr. 329; Executeur Van der Capellens tweede vrouw was Catharina de Leeuw geb. 1711, dr. van Daniel en Emerentia van der Tocht.
 17. Vervallen.
 18. G.A. Amsterdam, fam. archief De Graeff nr. 354. Het huwelijk vond plaats op 18 jan. 1701. Zie over het Amsterdamse regeringsgeslacht De Witt o.a. Alg. Ned. Familieblad 1884 nrs. 111, 112, 113; De Ned. Heraut 1886, p. 179-181, en Elias. Een voorvader van François, de houtkoper Pieter Jansz. de Witt, geb. 1525, fervent voorstander der reformatie, was in 1568 als martelaar des geloofs te Amsterdam onthoofd. François' vader

- Mr. Joan de Witt was o.m. raad 1721-'34, schepen 1717, bewindhebber der V.O.C. 1716, kapitein der burgerij 1704.
19. Kohier 11 p. 301. Elias (p. 819) schrijft deze bezittingen en inkomsten abusievelijk toe aan François de Witt. Zie ook: Vier eeuwen Herengracht p. 248 en 551. Alida's ouders zijn Mr. Jan en Johanna Hooft, overl. resp. 1714 en 1738.
 20. G.A. Amsterdam, fam. arch. De Graeff nr. 355. Het inkomen van Bicker van Swieten was overigens f 35.000,-I (Kohier 11 p. 81).
 21. Ib. inv. nr. 356.
 22. J. Bicker Raye. Notitie van het merkwaardigste meyn bekend, dat binnen Amsterdam is voorgevallen 1732-1772, 11 p. 194.
 23. Ib. De Witt was in 1738 schepen. Sinds 1743 was hij Raad hetgeen hij zoals gebruikelijk tot zijn dood zou blijven.
 24. I.H. van Eeghen. 'De, papieren uit de zolderbalken of Dr. Theodorus Tronchin en Jacob van Ghesel', in: Maandblad Amstelodamum 1957 nr. 49, p. 96-109. François de Witt (overigens geen familie van de Dordtse De Witt) had drie zusters: Helena 1707-'67, tr. Dr. Theodorus Tronchin, uiterst gevierde arts met de deftigste praktijk van Amsterdam, later verhuisd naar Genève; Clara 1709-'11, tr. 1730 Mr. Jacob van Ghesel (wiens zuster Johanna W. was gehuwd met Theodorus de Smeth en wiens broer Harmen met Geertrui de Smeth, beiden erfgenamen van Theod. de Leeuw); Elisabeth 1714-'55, tr. 1735 Willem van Loon, liet Herengracht 499 bouwen, met familiewapens Van Loon en De Witt in de voorgevel uitgehouwen.
 25. RAU, fam. arch Huydecoper (inv. Polak) nr. 521. Mr. Gerrit Hooft 1708-'80, zoon van Mr. Gerrit (zuster van Alida's moeder Joanna) en Hester Hinlopen. Hooft laat een vermogen na van f 838.000,-.
 26. Ib. nr. 507. Isabella Huydecoper-van Lochorst was op 25 dec. 1765 overleden. De familie Van Lochorst bezat overigens ook een huis in Amsterdam.
 27. Ib. nr. 521. Jacob van Ghesel 1732-'92.
 28. Johanna W. Clifford 1756-1820, dr. van Jan en Anna Wolters. Jan Clifford was lid van de zeer geachte en grote firma Clifford Zn. Door gewaagde speculaties ging dit handelshuis in 1772, kort na de dood van Jan, failliet. Elias p. 883. Een broer van Jan (en dus oom van Johanna) was Hendrik Clifford, gehuwd met Marg. van Marselis, erfgename van Theod. de Leeuw.
 29. RAU, fam. arch. Huydecoper, zakelijk gedeelte nr. 1936. Somerbergen, gebouwd voor 1629 (zie afb. 2) had de volgende eigenaren: 1687 Philip Rutgers; bij zijn dood in 1701 verkocht aan Abraham Abendana Osorio (Portug. jood) die het aan zijn dochter overdraagt; 1727 verkocht aan Abraham Capadose; 1773 verkocht aan mevrouw Hop (1728-1807). Ib.
 30. Elias p. 985. De Witt verkoopt deze hofstede in 1788 na zijn vertrek naar het buitenland. Zijn stiefmoeder Van Lochorst erft bij de dood van haar oudste ongehuwde zuster op 10 sept. 1783 de heerlijkheid Ter Meer en Maarssen met het bijbehorende vorstelijke Huis ter Meer aan de Vecht (1903 gesloopt). Na haar dood laat zij dit bezit na aan haar neef Diederik van Tuyll van Serooskerken. Zie: E.B.F.F. Wittert van Hoogland, Utrechtsche ridderhofsteden en heerlijkheden I, 's-Gravenhage 1909, p. 696 vv.
 31. Elias p. 944, 961 en 965. De Graeff 1741-1811, zn. van Gerrit (zie boven) en Elisabeth Lestevanon.
 32. RAU fam. arch. Huydecoper nr. 517. Agneta de Witt was op 12 jan. te Brussel overleden. Over Bicker. M.N. Bisselink en A. Doedens, Jan Bernd Bicker, een patriot in ballingschap 1787-1795. Amsterdam 1983.
 33. Ib. Jan de Witt krijgt drie zoons en drie dochters. Twee zijner kleinzoons huwen dochters van de bekende Franse Minister Guizot. Zie Alg. Ned. Familieblad t.a.p.
 34. R.A. Amsterdam, fam. arch. Bicker nr. 286.
 35. Bisselink/Doedens p. 38, 47.
 36. J. Craandijk en P.A. Schipperus. Wandelingen door Nederland met pen en potlood. Haarlem dl. II, 1876 p. 263.
 37. Over het 'nieuwe' Elsenburg: Meischke p. 19-27. C.A. van Swighem vermoedt (in: Abraham van der Hart 1747-1820. Architect/Stadsbouwmeester van Amsterdam. Amsterdam 1965) dat Van der Hart het nieuwe Elsenburg heeft ontworpen. Jurriaan Andriessen 1742-1819, behangsel- en toneeldecoratieschilder. Jan de Witts oom Mr. Jacob van Ghesel liet in 1768 J. Andriessen zijn huis Keizersgracht 704 met geschilderde behangsels versieren; diens zoon, Jans neef. Jacob deed dit eveneens in 1771 op Herengracht 524 (nog te bezichtigen); ook Jacobs neef Pieter van Ghesel gaf in 1787 Andriessen een dergelijke opdracht voor de O.Z. Voorburgwal 316. Denkbaar is evenzeer, dat De Witt het behangsel in de 80er jaren heeft laten maken. bijv. voor zijn stadhuis.
 38. Kaart van de landerijen in de jurisdictie Maarsen, opgemeten 1810 door S. van Diggelen. RAU, Top. atlas nr. 136-2, II. 6. De Witt die zich ook in Parijs een groot minnaar van bouwen toonde en aldaar allerlei bouwplannen liet uitvoeren heeft de sloop van Elsenburg niet meer meegemaakt: hij overleed 12 sept. 1809 op het kasteel te Condé sur Iton.
 39. Gedenkstukken der algemeene geschiedenis van Nederland 1806-1810 (RGP 11), red. H.T. Colenbrander, p. 384.

Oplossing genealogisch raadsel

Onder het genealogisch raadsel in het periodiek 19e jaargang nr. 3, pag. 64 was door de man of vrouw die het opgetekend had, ook de 'uitlegging' geschreven, die ik nu hieronder laat volgen:

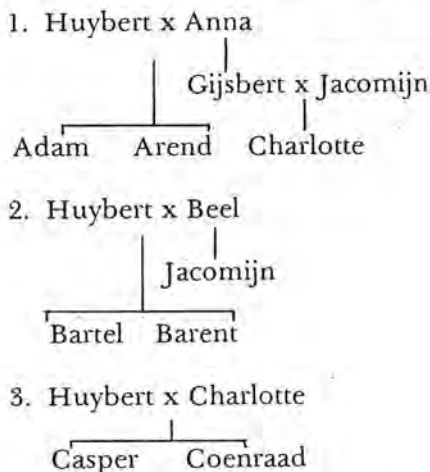
'Uitlegging van 't bovenste uyt minend dagen.

Huybert den ouden man trouwt voor zijn eerste vrouw Anna, een weduwe hebbende een voorzoon, genoemd Gijsbert en teelt bij haar zijn twee zonen int rood AA, genaamt Adam en Arend. Deese vrouw gerouwt zijnde, trouwt voor zijn tweede vrouw weder een weduwe, genaamt Beel, die een voordogter had, genaamt Jacomijn. Hij krijgt bij haar twee zonen int groen BB, genaamt Bartel en Barent. Ondertussen trouwt de voorzoon van de eerste vrouw met de voordogter van de tweede vrouw, die te saamen een dogter procreëren genaamt Charlotte, die naderhand wordt de derde vrouw van den ouden man, bij welke hij genereert zijn jongste zonen int wit CC, genaamt Casper en Coenraad.
Finit.'

Procreëren: voorttelen, verwekken.

Genereren: voortbrengen, telen, verwekken.

Hieronder het door mij gevonden gezin van Huybert, den ouden man.

Was dit ooit een bestaande situatie of is het alleen maar een raadsel?

Dan is het toch leuk verzonnen. Ik heb met het oplossen veel plezier gehad en ik hoop de leden ook.

Inhoudsopgave orgaan van de Historische Kring Maarssen 19e jaargang 1992

A. Dekker-Krijnders : Naamlijst voor den telefoondienst 1915	13
A.E. Hogenhout-Hofman : Hoe Maarssen de tram miste (slot)	2
Een genealogisch raadsel	64
De koning, de trein, de molen en het station	80
R. van Maanen : Nog eenmaal Endelhoven in beeld	46
'Wie water deerd, wie water keert'	75
V. Smits : Dorresteyn 110 jaar	18
Familiegeld en oudschildgeld	42
Cromwijk: een plat dak dat niet mocht, maar toch weer wel	51
De Nederlandse Hervormde kerk te Maarssen in 1859	73
I. van Veggel-Teijink : Kringnieuws	1, 21, 45, 65
Convocatie	66
J.W. Verhoef : De bewoners van de Oudedijk en de Herenweg in 1850	13
De kleur van de baron	67
J.M.M. Wielinga : De afkomst der Zuilens en hun optreden in het Sticht	22
Varia : Van de redactie	2, 22, 46, 66
Inhoudsopgave orgaan van de Historische Kring Maarssen, 18e jaargang 1991	20

SWAROVSKI SILVER CRYSTAL

Speciaalzaak luxe geschenken
A. v.d. Bosch-Olijve
Diependaalsedijk 1b
3601 GH MAARSSSEN
Tel.: 03465-61632

RADIO - T.V.
ELECTR. HUISHOUELIJK
+VOORDEEL +VAKMANSCHAP
+KWIEKE SERVICE
radio en t.v. speciaalzaak

elektron

Nassastraat 9-11, 3601 BA Maarssen
Telefoon: 03465-62081

**U GAAT TOCH
OOK LIEVER
NAAR DE
SCHARREL-
SLAGER.**

Als u van vlees houdt en om dieren geeft kunt u niet om scharrelvlees heen. Dan kiest u natuurlijk voor een diervriendelijk geproduceerd stukje scharrelvlees. Eet smakelijk en bewust. Maar let op: alleen de slager met het ISC keurmerk garandeert u écht scharrelvlees!

INTERNATIONALE
isc
SCHARRELVLEES
CONTROLE

Slagerij Dorresteyn
Nassastraat 4
Maarssen, tel. 03465-61219

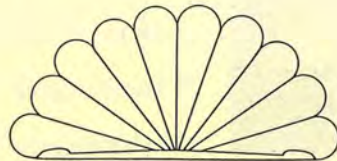
Sinds 1882!

Zet de tijd even stil voor een bezoek aan Café Ome Klaas.

Aan de Vecht, in een historisch stukje Maarsssen, ligt Café Ome Klaas. Een café met een traditie die terug gaat tot 1780. Daar kunnen de stamgasten van Ome Klaas u alles over vertellen. Onder het genot van een borrel of tijdens een partijtje biljart. Overdag en in de kleine uurtjes. In Café Ome Klaas kent gezelligheid geen tijd.

Misschien wilt u eens spelen op Nederlands oudste kegelbaan. Of heeft u iets te vieren met vrienden of familie? Ome Klaas maakt van uw partijtje een feestelijke avond. Met een Oud Hollandse maaltijd, barbecue of een koud buffet. Of wellicht heeft u zelf een smakelijke suggestie. Als u van te voren even belt, zorgen wij dat alles naar wens is.

Café Ome Klaas

Al gezellig sinds 1780.

Langegracht 43, Maarsssen. Tel.: 03465-61409.